

КРАЄЗНАВСТВО, ЕКОЛОГІЯ ТА МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО

О.М. Романишин

*Тернопільська класична гімназія Тернопільської міської ради Тернопільської області
вул. Вербицького, 3, м. Тернопіль, 46020,
klas_gimnazya@ukr.net*

У даній статті розкрито співпраця Тернопільської класичної гімназії з міжнародними організаціями з проблем збереження навколишнього середовища та виховання етичного ставлення підростаючого покоління до екологічного стану свого краю, а також безпосереднього залучення молоді до реалізації власних та колективних проектів зі збереження унікальних ландшафтів своєї місцевості, фауни, флори, водних ресурсів, власного здоров'я, енергозбереження.

Ключові слова: освіта, виховання, екологія, міжнародне співробітництво.

«Одна з найскладніших завдань сучасності – проблема уповільнення процесу знищення живої природи». Арчі Карр Цей вислів можна вважати як епіграфом, так і вступом до даної статті. Адже хто, як не географи, добре усвідомлені в наслідках глобального впливу суспільства на навколишнє середовище. Україна, опинившись знову на перехресті європейських цінностей та азійських ресурсів, отримала сьогодні великий шанс приєднатись до світової спільноти в боротьбі за збереження і відтворення власних природних ресурсів та ландшафтів. Тим більше, коли країни-сусіди ЄС пропонують різноманітні програми, проекти та інші заходи з питань вивчення і збереження навколишнього середовища, а також фінансують, надаючи стипендіальні гранти [1] для отримання спеціалізованої освіти за кордоном і заохочувальні преміальні стипендії.

Цікаво і дуже позитивно, що з кожним роком такі програми стають невід'ємною складовою сучасної освіти в нашій країні. І якщо 10 років тому екологічні проблеми своєї місцевості були матеріалом для курсових робіт, то сьогодні не лише старшокласники гімназії щороку вибирають даний напрям для наукових робіт МАНу, але і учні середніх класів мають велике бажання брати участь в екодослідженнях рідного краю.

Тернопільській класичній гімназії в такій співпраці з ЄС із проблем збереження навколишнього середовища надзвичайно поталанило. І вперше це трапилось ще в 2005 році, коли делегацію від нашої гімназії (п'ятеро учнів та вчителя географії (автора статі)) запросили до Польщі в міжнародний екологічний табір Пяски (Вармінсько-Мазурське воєводство). На той час Польща, яка лише рік як приєдналась до Євросоюзу, розпочала активно впроваджувати екологічні проекти євроспільноти, запрошуючи і східних сусідів до впровадження екологічного навчання підростаючого покоління в спеціалізованих екологічних центрах. Екологічний табір Пяски збудований в заповіднику на піщаній косі, що розділяє Віслянську затоку та Балтійське море, серед соснових лісів і співучих дюн. Табір діє по певній програмі цілорічно, щоб протягом двох тижнів перебування діти змогли оздоровитись і одночасно провести дослідження з орнітології, іхтіології, гідрології даної заповідної території, а також спробувати себе в естетичних напрямках, як-от фото, малюнок, обробка яшми тощо.

Поїздка в екотабір Пяски – це подяка за успішний багатоденний похід, який ми здійснили по Придністров'ю Тернопільської області, та на базі зібраних матеріалів.

Німецьке курортне містечко Шарбойц розташоване на узбережжі Любецької затоки в пд.-зх. частині Балтійського моря. З м'яким помірно-морським кліматом, затишними вузькими вуличками, привабливими альпінаріями біля кав'ярень та піцерій, чистими пляжами та узбіччями, вишуканими сучасними ландшафтами поряд зі збереженими деревами-старожилами, розміреним ритмом містян і гостей міста та їх великим бажанням подолати будь-які відстані цілими сімействами на велосипедах викликали у нас лише позитивні емоції і захоплення.

Учасники, поділені на групи, щоденно працювали над новими екологічними проектами, зокрема, наша група – над темою «Екологія Східного моря» (так німці називають Балтійське море, бо західне в них – Північне). В рамках цих проектів ми побували на екскурсіях в містах: Бродтенс – геологічний практикум на скелястому узбережжі Балтійського моря (пошуки магматичних, метаморфічних та осадових порід, їх аналіз, а також аналіз наслідків наступу Балтійського моря на північне узбережжя Німеччини); Ойтін – лабораторні заняття з біології, хімії, фізики в гімназії Карла-Марії-фон-Веберів (рис. 1); Маленте – екскурсії на фабрику «Кунке» з виготовлення двигунів та на яхті по п'яти льодовикових озерах; Кіль – інтерактивні завдання в Інституті дослідження океану університету Кіль та в зоологічному музеї. В місті Бремен – кілька годинна

насолада пізнання в науково-пізнавальному центрі Універсум, відвідування університету Бремен і безпосередня участь в лабораторних заняттях на тему «Вода, її властивості» та «Мікропластик в косметичних засобах». Всі учасники успішно захистили екологічні проекти, а вчителі-предметники пройшли початковий курс німецької мови та отримали літературу для продовження вивчення цього курсу.

Рис.1. В хімічній лабораторії гімназії Карла-Марії-фон-Веберів (Задоржна С., Цибуляк Д.)

У квітні 2016 року в гімназію прийшло нове запрошення з Гете-Інституту взяти участь в німецькомовному літньому таборі на тему навколишнього середовища (Umweltcamp). Приємно, що наш проект і екологічна робота з дослідження Тернопільського ставу була оцінена на міжнародному рівні, і несподівано, бо другий рік поспіль ми перемогли в проекті «Школа за екологію». Над проектом цього разу працювали дев'ятикласниці Деркач Валерія, Кальба Діана, Лучишин Аліна, Чорна Юліана, вчитель німецької мови Остапенко Світлана Віталіївна та вчитель географії (автор статті). В підсумковій роботі були подані результати проб води Тернопільського ставу, екологічної акції на дальньому пляжі та в парку Т.Г.Шевченка, характеристика флористичного і фауністичного складу, проблеми ставу, інтерв'ю з місцевими рибалками, відеоматеріал.

Ідея такої літньої школи виявилась досить змістовною: об'єднати вчителів-предметників та вчителів німецької мови в тандеми для викладання предметів точних та природничих наук німецькою мовою, спільна проектна робота для вчителів та учнів, міжкультурна комунікація між країнами-учасницями.

Тож за два тижні перебування на півдні Нижньої Саксонії, в старовинному університетському містечку Геттінгені нам вдалось здійснити аналіз екологічного стану міста в рамках нових проектів (за рахунок вивчення та аналізу статистичних даних, опитування місцевого населення), відвідати унікальні музеї, як от музей-обсерваторія (в робочому стані підтримуються старовинні телескопи, прилади), ботанічні сади (старий і новий), інститути імені Макса Планка [2] (а їх аж п'ять – на 120 тисяч жителів міста Геттінгена!), німецьке селище для вивчення реалізації урядової програми Німеччини із збільшення виробництва екологічного палива (зокрема, біогазу), бути присутнім на прийомі мера і представлення його особистої програми з покращення екологічного стану міста, інших не менш захопливих заходах і об'єктах (рис.2.).

В 2016-2017 роках вже кілька команд нашого навчального закладу взяли участь в міжнародному проекті на тему «Навколишнє середовище», зокрема, з темами «Ґрунти в межах населеного пункту», «Вплив радіації на навколишнє середовище». Деякі вже отримали подяки, решта – очікують результатів.

В лютому 2018 завершується новий міжнародний проект Гете-Інституту, який знову підлив масла у вогонь, посиливши інтерес як в учнів, так і в багатьох вчителів. А саме: обґрунтування внесення запропонованих нами історичних, культурних та природних об'єктів нашого краю до списку пам'ятників ЮНЕСКО, відповідно зі всіма описами, відеоматеріалами, головне – доказами.

Зрозуміло, що будь-яка проведена праця не залишається марною. Той титанічний досвід в організації власне самого себе, тим складніше команди, на виконання і завершення проекту, завжди є великим надбанням в інтелектуальному, емоційному, естетичному плані, особливо при реалізації амбітних проектів в себе, на Батьківщині. А досвід, який дають країни-сусіди, люб'язно приймаючи талановиту молодь і вкладаючи в неї нові досягнення в збереженні навколишнього середовища, є неоціненним, тому що діти отримують море вражень і море задоволення, приємного спілкування і позитивних емоцій, бажання вчитись і працювати.

Висловлюємо щирю подяку західним партнерам за їх велике терпіння, фінансові можливості й бажання продемонструвати нам позитивні і перспективні сторони життя.

Рис.2. Останні приготування до захисту проектів (Чорна Юліана, Кальба Діана, Деркач Валерія), табір «Maria Spring», Геттінген, Німеччина

Annotation. The article features the cooperation between Ternopil Classical Gymnasium and international organizations on environmental issues that develop ethical attitude of the younger generation to the ecological situation in their region. It also tells about engagement of young people to work on their own or group projects to preserve the unique landscapes of their terrain, fauna, flora, water resources, own health, and energy saving.